

ELÄKETURVAKESKUS
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Osasto/käsittelijä Avdelning/handläggare

Juridiska avdelningen

CIRKULÄR

11/87

Päivämäärä Datum

5.5.1987

Till arbetspensionsanstalterna

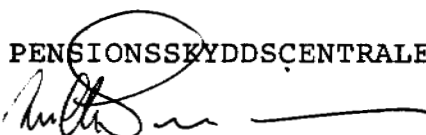
ÅTERINDRIVNING AV PENSION SOM UTBETALATS UTAN GRUND

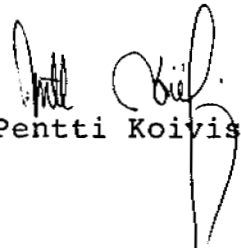
Inom den privata sektorns arbetspensionssystem har inte tidigare utfärdats anvisningar om i vilka situationer och på vilket sätt en pension som utbetalats utan grund kan återindrivas. Därför har Pensions-
skyddscentralen ansett det vara påkallat att sammanställa de principer som rättspraxis utstakat för detta förfarande.

Hela återindrivningsförfarandet borde kunna skötas inom arbetspensionssystemet utan att hänskjutas till allmän domstol. Förutom beträffande de speciella situationer som gäller arbetslöshetspensionen ingår i arbetspensionslagarna emellertid inga stadganden angående återindrivning. Av den anledningen kan det under vissa förhållanden bli nödvändigt att ty sig till allmänna civilrättsliga indrivningsåtgärder.

Pensionsskyddscentralen följer med utvecklingen av rättspraxis. Pensionsanstalterna meddelas om eventuella ändringar i den f.n. omfattade linjen.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Antti Suominen

Pentti Koivisto

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
ÅTERINDRIVNING AV PENSION SOM UTBETALATS UTAN GRUND	1
1 ALLMÄNT	1
2 UTAN GRUND ERLAGD BETALNING	2
2.1 Oriktigt pensionsbeslut	2
2.2 Fel i utanordning av pensionen	2
3 BETYDELSEN AV PENSIONSTAGARENS VÄLLANDE	3
3.1 Svikligt förfarande	3
3.2 God tro	4
4 JÄMKNING AV DET BELOPP SOM SKALL ÅTERINDRIVAS	4
4.1 Jämningsprinciperna	4
4.2 Utredningar över pensionstagarens ekonomiska situation	5
5 ÅTERINDRIVNINGSFÖRFARANDE	5
5.1 Avgörande av återindrivningsärende i besvär- instans	6
5.2 Kvittning av belopp som skall återindrivas mot framtida pensioner	7
5.2.1 Pensionstagarens samtycke	7
5.2.2 Beloppet av den pensionsrat mot vilken kvittning sker	8
5.2.3 Förfarande med stöd av fullmakt	8
5.2.4 Utmätning från annan inkomst eller egendom	9
5.2.5 Betalningsorder, lagsökning och talan i underrätt	9
6 PRESKRIPTION AV FORDRAN	10
7 INDRIVNING AV RÄNTA ELLER FÖRMÄNSFÖRHÖJNING	10
8 ARBETSLÖSHETSPENSION	11
9 ÅTERINDRIVNING INOM ANDRA PENSIONER	11
9.1 Folkpensionslagen	11
9.2 Lagen om statens pensioner och lagen om kommunala tjänsteinnehavares och arbetstagares pensioner ..	12
10 BESKATTNING	12

Juridiska avdelningen

5.5.1987

ÅTERINDRIVNING AV PENSION SOM UTBETALATS UTAN GRUND

1

ALLMÄNT

I enlighet med de allmänna rättsprinciperna skall en förmån som utbetalats utan grund återindrivas. Tillämpningen av socialförsäkringen är dock förbunden med sådana faktorer som inte talar för återindrivning av grundlöst utbetald förmån. I detta cirkulär redogörs för vad som skall beaktas vid eventuell återindrivning av en pension som utbetalats utan grund.

Stadgandena inom den privata sektorns arbetspensionssystem är bristfälliga avseende återindrivning. Detta har haft ett komplicerat återindrivningsförfarande som följd. Endast för arbetslöshetspensionens del innehåller APL ett stadgande om återindrivning av pension under vissa förhållanden (se punkt 8).

Hela återindrivningsförfarandet borde kunna skötas av arbetspensionssystemet utan att hänskjutas till allmän domstol. Om det ändå blir nödvändigt att hänskjuta ärendet till allmän domstol, kan detta ske först efter att ett beslut om återindrivning har fattats inom arbetspensionssystemet och efter att beslutet har vunnit laga kraft. I första hand bör pensionsanstalten alltid söka nå en överenskommelse med pensionstagaren.

Ett återindrivningsbeslut som fattats av en privat pensionsanstalt är inte ett sådant utslag som avses i 3 kap. 1 § utsökningslagen och på basen av vilket utmätning kan förrättas. Om besvär över pensionsanstaltens återindrivningsbeslut inte har anförts och beslutet har vunnit laga kraft, men återbetalning inte följer frivilligt, skall pensionsanstalten vidta civilrättsliga indrivningsåtgärder. Leder inte betalningsorder eller lagsökning till resultat, återstår väckande av talan i allmän underrätt med därpåföljande utmätning.

Om återindrivningsbeslut fattats av pensionsnämnden eller av försäkringsdomstolen, kan åtgärder för utmätning vidtas på basen av ett sådant beslut, om inte mottagaren av den utan grund utbetalda förmånen frivilligt till pensionsanstalten återbetalar det belopp som han uppburit för mycket. Pensionsnämndens beslut skall ha vunnit laga kraft, innan ovan nämnda åtgärder kan vidtas. När beslutet har vunnit laga kraft, kan det belopp som skall återindrivas utmätas med stöd av 20 § 2 mom APL. Verkställbarheten av försäkringsdomstolens beslut grundar sig direkt på utsökningslagen.

Juridiska avdelningen

5.5.1987

2

UTAN GRUND ERLAGD BETALNING

Pensionstagaren kan få en betalning utan att grund därför föreligger. Detta kan bero på ett oriktigt pensionsbeslut eller på ett fel i samband med utanordning av pensionen.

2.1

Oriktigt pensionsbeslut

Ett oriktigt pensionsbeslut kan vara orsak till att det utbetalda pensionsbeloppet blir för stort. För att den del av pensionsbeloppet som utbetalats för mycket skall kunna återindrivas måste försäkringsdomstolen först undanröja det oriktiga pensionsbeslutet.

Felet i pensionsbeslutet kan bero på att inkorrekta fakta eller bristfälliga uppgifter ligger till grund för beslutet. Felaktig tillämpning av lagen kan också vara orsak till felet.

Det är också möjligt att pensionsbeslutet ursprungligen är riktigt, men att det till följd av förändringar i pensionstagarens förhållanden är fel att betala ut pensionen enligt beslutet. Så förhåller det sig till exempel, då pensionstagaren försummat sin i lag stadgade skyldighet att meddela om ändringar i förutsättningarna för mottagande av pension (17a § APL, 12a § APF). Det kan också ha skett ändringar i antalet förmånstagare, vilket pensionsanstalten inte har fått meddelande om i tid. Efter att felet blivit utrett, fattas ett nytt beslut och på basen härav övervägs huruvida beloppet skall återindrivas.

Ett skriv- eller räknefel eller ett annat därmed jämförbart fel kan pensionsanstalten korrigera utan att ansöka om undanröjande av beslutet. I oklara fall skall ett fel i allmänhet betraktas som ett sakfel i beslutet.

2.2

Fel i utanordning av pensionen

Ett fel i pensionsutanordningen kan också vara orsak till att pensionen utbetalas till ett högre belopp än vad som fastställts i pensionsbeslutet. Pensionsbeslutet behöver inte ändras, då återindrivningen föranletts av ett utanordningsfel, eftersom själva beslutet är riktigt.

Juridiska avdelningen

5.5.1987

Ett utanordningsfel är det till exempel fråga om, då en löpande pension av misstag betalas ut två gånger eller då ett decimalfel ingår i det utbetalda pensionsbeloppet. Utbetalningen av fel belopp kan också bero på störningar i datortekniken, ett misstag i kodningen eller i motsvarande arbetsmoment.

Vid ett fel i utanordningen är det ofta mera motiverat än i fråga om ett beslutsfel att återindriva hela det fel utbetalda beloppet eller en del av det. Så är det skäl att göra i synnerhet då det utbetalda beloppet avsevärt avviker från det belopp som fastställts i pensionsbeslutet och det felaktiga beloppet inte har utbetalats under en så lång tid, att det kan betraktas som stabiliserat. Situationen kan betraktas som stabiliserad åtminstone då pensionen utbetalats i minst fem år.

3

BETYDELSEN AV PENSIONSTAGARENS VÄLLANDE

I fråga om undanröjande av beslut med stöd av 21a § 3 mom APL kan avstås från återindrivning av en förmån som utan grund utbetalats enligt denna lag, om dess beviljande eller utbetalning inte bör anses ha föranletts av svikligt förfarande från pensionstagarens sida. I enlighet med hänvisningsnormen gäller detsamma också enligt KAPL, KoPL, FÖPL och LFÖPL utbetalda pensioner.

Detta stadgande kan inte direkt tillämpas på en situation, då fel i utbetalningen skett, utan i en sådan situation skall de allmänna principerna för återbärande av en utan grund uppburen förmån gälla. Också enligt dessa principer är pensionstagarens kännedom om felet av betydelse för beslutet om eventuell återindrivning.

3.1

Svikligt förfarande

Då pensionstagaren vidtar aktiva åtgärder för att utan grund förskaffa sig en förmån, uppfylls i allmänhet också rekvisiten för bedrägeri, och brott föreligger. I dessa fall skall pensionen alltid återindrivas och eventuellt vidtagande av rättsliga åtgärder övervägas.

Även om brott inte föreligger, skall ett belopp som till följd av svikligt förfarande utbetalats felaktigt, återindrivas. En person anses ha förfarit svikligt, om han var medveten om eller rimligtvis borde ha varit medveten om felet. Pensionsanstalten

Juridiska avdelningen

5.5.1987

har inte prövningsrätt i dylika fall. Gränsdragningen mellan ond och god tro är dock inte klar alla gånger.

Rättspraxis har inte varit snar att betrakta pensionsstagarens förfarande som svikligt. I praktiken har enbart ett passivt mottagande av en för stor pension i allmänhet inte varit tillräckligt. Inom rättspraxis finns det fall, där pensionstagaren inte har ansetts ha förfarit svikligt, ens då pensionen till exempel har utbetalats dubbelt och misstankar har hysts om att personen i fråga borde ha märkt, att han uppbar mera i pension än vad som hade fastställts i pensionsbeslutet.

Då frågan prövas, skall också beskattningens och indexförhöjningarnas inverkan på pensionens nettobelopp beaktas liksom även eventuella andra betalningar som personen mottar regelbundet; alla de faktorer som inverkar på personens möjlighet att upptäcka felet skall m.a.o. tas i betraktande. Stora krav skall inte ställas på pensionstagarens skyldighet att ta reda på om pensionen är riktig, för han skall i allmänhet kunna lita på att pensionsanstaltens åtgärder och uträkningar av pensionen är riktiga.

3.2

God tro

Huruvida pensionstagaren handlat i god tro eller inte, skall bedömas enligt prövning. Om prövningen utfaller så, att pensionstagaren, då han mottagit en för stor pension, inte handlat i ond tro, kan avstås från återindrivning av hela pensionen eller en del av den. Beslut om huruvida hela förmånen eller bara en del av den skall återindrivas skall fattas fall för fall.

4

JÄMKNING AV DET BELOPP SOM SKALL ÅTERINDRIVAS

4.1

Jämningsprinciperna

Då pensionsanstalten har beslutat att pensionen skall återindrivas, kan den samtidigt överväga huruvida det är motiverat att jämka det belopp som skall återindrivas. Även besvärinstanserna har fattat beslut som går ut på en jämkning av det pensionsbelopp som skall återindrivas. Dessa har främst fäst uppmärksamhet vid pensionstagarens ekonomiska förhållanden, såsom det sammanlagda beloppet för pensioner, övrig inkomst och förmögenhet. En svag ekonomisk situation, ett långvarigt felaktigt förfarande samt ringa vållande talar för en nedsättning av det belopp som skall återindrivas. Hög ålder eller sjukdomens art kan också tala för

Juridiska avdelningen

5.5.1987

att beloppet nedsätts. Uppmärksamhet skall också fästas vid till hur stor del det är pensionsanstalten eller pensionssystemet som genom sin verksamhet förorsakat felet.

Då det är fråga om ett fel som skett vid en pensionsutanordning kan i princip samma faktorer beaktas som vid en jämkning till följd av ett fel i pensionsbeslutet. För en nedsättning av det belopp som skall indrivnas eller för ett avstående av indrivning är grunderna dock i allmänhet inte lika många.

Om ett stort pensionsbelopp utbetalas retroaktivt på en gång till pensionstagaren och ett fel i utanordningen av pensionen sker i samband med detta, är en jämkning i allmänhet inte lika motiverad, i synnerhet om felet upptäcks snabbt efter utbetalningen. Ingen jämkning skulle heller göras i sådana fall, där pensionstagaren senare beviljas en pension för samma tid för vilken han redan felaktigt uppburit en pension, till exempel från ett annat pensionssystem.

4.2

Utredningar över pensionstagarens ekonomiska situation

Ett utlåtande till exempel av socialnämnden kan inbegäras om pensionstagarens socialekonomiska förhållanden. För en bedömning av pensionstagarens ekonomiska situation kan också beloppet av det utkomststöd som avses i socialvårdslagen liksom även förordningen om skyddat belopp av lön vid utmätning läggas till grund för ett avgörande.

Från återindrivning kan avstås, om en pensionstagare som handlat i god tro inte äger någon nämnvärd egendom och om hans inkomster därtill ligger nära beloppet för utkomststöd eller det skyddade beloppet av lön vid utmätning.

5

ÅTERINDRIVNINGSFÖRFARANDE

Om pensionsanstalten går in för att återindriva det utan grund betalade beloppet, skall pensionsanstalten alltid fatta ett överklagbart beslut i saken. Före detta skall pensionstagaren beredas tillfälle att bli hörd i ärendet. Avstår pensionsanstalten från återindrivning, skall pensionstagaren också tillställas ett skriftligt meddelande om avståndet. Ett egentligt överklagbart beslut är det skäl att fatta endast på pensionstagarens uttryckliga begäran.

Juridiska avdelningen

5.5.1987

Om det gäller en pension som till följd av ett oriktigt pensionsbeslut utbetalats utan grund, kan ett återindrivningsbeslut fattas först efter det att försäkringsdomstolen undanröjt det oriktiga pensionsbeslutet. Pensionen kan dock utbetalas till rätt belopp redan från det att ansökan om undanröjande inlämnats (21a § 1 mom APL).

Om ansökan om undanröjande inte bifalles, skall pensionen utbetalas till ursprungligt belopp, och till pensionstagaren skall också retroaktivt erläggas den del av pensionen som blivit obetald, jämte dröjsmålsförhöjning.

Också då felet hänförs sig till utanordningen av pensionen skall pensionsanstalten fatta ett beslut om återindrivning, försett med besvärsundervisning.

Enligt 21 § 6 mom APL skall pensionsanstaltens och PSC:s beslut iakttas oavsett ändringssökande, till dess att ärendet har avgjorts med ett laga kraft vunnit beslut. Även om detta lagrum formellt kunde ge möjlighet till att verkställa ett beslut som inte vunnit laga kraft, borde åtgärder för verkställande inte vidtas. Det är inte rimligt att av pensionsstagaren kräva att han till pensionsanstalten återbetalar den utan grund uppburna förmånen, om han har anfört besvär över återindrivningen. Pensionsanstalten och pensionstagaren kan dock alltid komma överens om återindrivningen oberoende av om återindrivningsbeslutet vunnit laga kraft eller inte.

5.1

Avgörande av återindrivningsärende i besvärsinstans

Ett ärende som hänskjuts till prövning i besvärsinstans kan hänföra sig till ett överklagat beslut som ursprungligen enbart gällt återindrivning eller till ett som upptagit återindrivningsfrågan vid sidan av ett annat ärende. Besvärsinstanserna kan också till exempel i samband med ett undanröjande uttala sig om återindrivning av en utan grund utbetald pensionsrat, eller för undvikande av dröjsmål annars ta upp frågan till prövning. I praktiken torde dock ett dylikt krav i allmänhet hänskjutas till pensionsanstalten för avgörande.

Då ett återindrivningsärende avgjorts i besvärsinstans, behöver inte pensionsanstalten mera fatta ett nytt beslut i ärendet, inte ens till den del som pensionsanstalten, med pensionstagarens samtycke, söker kvitta det belopp som skall återindrivas mot framtida pensioner.

Juridiska avdelningen

5.5.1987

I sådana fall skall pensionstagaren kontaktas till exempel per brev för ingående av en överenskommelse om det sätt på vilket det belopp som utbetalats för mycket skall återbäras till pensionsanstalten. I praktiken är det ofta ändamålsenligt att förfara så, att de pensionsbelopp som betalats utan grund kvittas mot en överenskommen andel av de framtida pensionsraterna.

5.2

Kvittning av belopp som skall återindrivas mot framtida pensioner

Enligt statens pensionssystem och det kommunala pensionssystemet får ett grundlöst utbetalat pensionsbelopp också återindrivas så, att beloppet avdras från framtida pensionsrater. Ett dylikt stadgande ingår inte i APL. Däremot innehåller APL ett särskilt stadgande om arbetslöshetspensionen på basen av vilket en pension som utbetalats utan grund under vissa omständigheter kan eller skall återindrivas. I sådana fall kan pensionen återindrivas också genom kvittning mot framtida pensionsrater. (se punkt 8).

Dessutom kan försäkringspremier som skall betalas enligt FÖPL och LFÖPL med stöd av ett uttryckligt stadgande i dessa lagar utan pensionstagarens samtycke innehållas från pensionen till högst en tredjedel av det pensionsbelopp som varje gång skall utbetalas.

Förutom dessa stadganden innehåller den privata sektorns arbetspensionslagar inga andra bestämmelser om när pensionsanstaltens fordran kan kvittas mot pensionen. E contrario skall anses, att kvittning mot framtida pensioner inte under andra omständigheter är möjlig utan pensionstagarens samtycke. Denna ståndpunkt har också besvärinstanserna intagit.

I och med de nya pensionsformerna har det uppstått ett växande behov av att utveckla stadgandena angående återindrivning. En reform av förfarandet är också som bäst anhängig.

5.2.1

Pensionstagarens samtycke

Om pensionsanstalten önskar verkställa återindrivningen genom kvittning mot framtida pensionsrater, kan detta göras på två olika sätt. Ett omnämnande om kvittning kan ingå i återindrivningsbeslutet eller så kan ett särskilt meddelande om återindrivningssättet tillställas pensionstagaren. I vardera fallet skall pensionsanstalten kontakta pensionstagaren och för-

Juridiska avdelningen

5.5.1987

klara situationen för honom. Om pensionstagaren ger sitt uttryckliga godkännande till en kvittning mot honom senare tillkommande pensionsrater, kan detta nämnas i återindrivningsbeslutet, vilket åtföljs av en vanlig besvärundersökning. Beslutet kan verkställas efter att det vunnit laga kraft.

5.2.2

Beloppet av den pensionsrat mot vilken kvittning sker

Då en överenskommelse om kvittning träffas i praktiken, kan pensionsanstalten i allmänhet föreslå högst en tredjedel (1/3) av pensionens nettobelopp. Härvid skall dock förordningen om skyddat belopp av lön vid utmätning beaktas och dess principer iakttas i tillämpliga delar. Det skyddade beloppet av lön vid utmätning fastställs årligen i nämnda förordning. Vid bestämmande av den andel av pensionen som skall bli föremål för kvittning tas personens samtliga pensioner i betraktande. Eftersom pensionstagarens samtycke är en förutsättning för kvittning, kan även annat överenskommas. En sådan överenskommelse bör dock inte ingås, som skulle gå ut på att pensionen under en lång tid betalas till ett mindre belopp än vad som skulle vara möjligt vid utmätning.

5.2.3

Förfarande med stöd av fullmakt

Det kan hända, att pension utbetalas felaktigt från två olika pensionssystem på basen av en och samma anställning. I samband med en korrigerings av pensionsärendet kan också ansvaret för återstående tid överföras på den andra pensionsanstalten. För att kunna rätta till den härigenom uppkomna för stora betalningen skall pensionsanstalten be om fullmakt av pensionstagaren. Med stöd av denna fullmakt kan pensionen betalas direkt från den rätta pensionsanstalten till den pensionsanstalt som felaktigt utbetalat pensionen.

Om pensionstagaren inte är villig att ge en fullmakt, kan pensionsanstalten likväl inte på den grunden vägra att till pensionstagaren utbetala pension till rätt belopp. I ett sådant fall skall en pension eller del av pension som grundlöst utbetalats till följd av ett oriktigt pensionsbeslut återindrivas hos pensionstagaren enligt anvisningarna i detta cirkulär.

Inom den privata sektorns pensionsanstalter kan pensionen behandlas som en enda helhet och en betalning som erlagts av en anstalt kan betraktas som en förhandsbetalning från en annan anstalt.

Juridiska avdelningen

5.5.1987

5.2.4

Utmätning från annan inkomst eller egendom

Om pensionsanstalten inte kunnat nå en överenskommelse med pensionstagaren om kvittning av den pension som skall återindrivas mot framtida pensionsrater, skall för pensionstagaren förklaras, att det belopp som skall återindrivas kan med stöd av FSD:s eller pensionsnämndens laga kraft vunna beslut utmätas från pensionstagarens tillgångar eller annan inkomst än pensionen.

De medel som till följd av uppburna pensioner influtit på ett bankkonto är utmätningsbara trots utmätningsförbudet. Varje pensionsrat omfattas av utmätningsförbudet fram till betalningsdagen för följande pension.

Om ärendet inte blivit hänskjutet till besvärinstanserna inom arbetspensionssystemet, är det skäl för pensionsanstalten att meddela om sin avsikt att vid behov utverka ett verkställbart beslut i saken för att därigenom på motsvarande sätt kunna utmäta det fastställda beloppet.

5.2.5

Betalningsorder, lagsökning och talan i underrätt

Ansökan om utfärdande av betalningsorder inlämnas på landet till häradshövdingen och i staden till rådstuvurättens ordförande. Av ansökan skall framgå parternas namn, yrken och hemorter samt fordringsägarens postadress, samt till ansökan fogas pensionsanstaltens beslut och uträkning av det pensionsbelopp som skall återindrivas, jämte kopior av dessa handlingar. Domaren lämnar underrättelse om pensionsanstaltens ansökan om betalningsorder, och pensionsanstalten tillställer underättelsen till kännedom för pensionstagaren. Förfaller inte ärendet till följd av gäldenärens motstånd, utfärdar behörig domare en betalningsorder, som är omedelbart utmätningsbar. Samtidigt åläggs pensionstagaren i allmänhet att ersätta pensionsanstalten för dess skäliga kostnader av förfarandet. Pensionstagaren borde göras uppmärksam på detta redan då han får betalningsuppmärksamheten.

Vid återindrivning kan också lagsökningsförfarande hos överexekutor tillgripas. Överexekutor är länsstyrelsen eller magistraten. Ärendet handläggs av överexekutorn på den ort där gäldenären har sin bostad, eller om betalning utsöks endast från fast egendom, av överexekutorn på den ort där den fasta egendomen är belägen.

Juridiska avdelningen

5.5.1987

Leder inte ovan nämnda förfaranden till resultat till följd av gäldenärens motstånd, kan indrivningsförfarande i underrätt inledas, i vilket fall talan på grund av fordran väcks. Till grund för denna talan ligger ett laga kraft vunnet beslut fattat av pensionsanstalten.

Om det är att anta att en betalningsorder skulle falla till följd av gäldenärens motstånd eller en lagsökning troligtvis inte skulle leda till resultat, kan det vara ändamålsenligare att direkt i allmän underrätt väcka talan på grund av fordran. Också i en rättegång kan pensionsanstalten yrka att pensions-tagaren tilldöms de skäliga rättegångskostnaderna.

6

PRESKRIPTION AV FORDRAN

Den allmänna preskriptionstiden för en fordran är 10 år. Preskriptionen kan fordringsägaren emellertid avbryta genom att bevisligen kräva sin skuld. Preskriptionstiden börjar löpa skilt för varje pensionsrat, räknat från betalningstidpunkten.

Denna allmänna preskriptionstid tillämpas även på ärenden som gäller återbärande av en utan grund erhållen förmån, eftersom annat inte stadgas. I praktiken torde det i samband med ett betalningsfel emellertid vara sällsynt, att återindrivning rimligen kan verkställas retroaktivt för en period om 10 år.

I fråga om ett beslutsfel kan återindrivning i allmänhet i praktiken verkställas retroaktivt för högst 5 år, eftersom ett äldre pensionsbeslut med stöd av 31 kap. 10 § 2 mom RB kan undanröjas endast på synnerligen vägande grunder.

7

INDRIVNING AV RÄNTA ELLER FÖRMÄNSFÖRHÖJNING

Stadgandena i lagen om pension för arbetstagare ålägger endast pensionsanstalten skyldighet att utbetala en fördröjd pension eller annan förmån förhöjd för dröjsmålstiden. I den allmänna räntelagen står stadgat, att den inte tillämpas på lagstadgad pensionsförsäkring.

I samband med återindrivning inom arbetspensionssystemet skall inte hos pensionstagaren indrivnas ränta eller förmänsförhöjning på en utan grund uppburen förmån. Om återindrivningsärendet hänskjuts till allmän civilprocess, avgörs också räntefrågan av

Juridiska avdelningen

5.5.1987

allmän domstol. Då åläggs i allmänhet enligt räntelagen skyldighet att betala ränta från delfående av stämningen.

8

ARBETSLÖSHETSPENSION

I 4c § 6 mom APL stadgas särskilt om återindrivning av arbetslöshetspension som utbetalats utan grund. I de i detta lagrum nämnda fallen kan pension återindrivas också genom kvittning mot framtida pensionsrater (se PSC:s cirkulär 13/85).

Till skillnad från det återindrivningsförfarande som behandlats i detta cirkulär skall ett beslut i ett i 4c § 6 mom APL avsett ärende alltid följas även om besvär över beslutet anförts. Pensionsanstalten kan börja återindriva pensionen från framtida pensioner oavsett besvär (21 § 6 mom APL). Pensionstagaren är redan på basen av 17a § APL skyldig att till pensionsanstalten bl.a. meddela om återgång till arbete.

Om det är fråga om en annan återindrivningssituation än den som avses i 4c § 6 mom APL, skall också för arbetslöshetspensionens del iakttas samma förfarande som vid återindrivning av pension enligt anvisningarna i detta cirkulär.

9

ÅTERINDRIVNING INOM ANDRA PENSIONER

9.1

Folkpensionslagen

88a § folkpensionslagen stadgar, att om mottagare av pension försummat honom åliggande anmälningsskyldighet eller lämnat oriktiga uppgifter och härigenom uppburit förmån enligt denna lag utan grund eller till för stort belopp, eller om förmån enligt denna lag eljest utgått utan grund eller till för stort belopp, skall det överbetalda beloppet återindrivas. Om beloppet är ringa och även eljest om dess beviljande eller utbetalning icke bör anses ha föranletts av svikligt förfarande eller grovt vållande från den försäkrades eller hans företrädares sida, kan dock avstås från återindrivningsåtgärder.

Belopp som skall återindrivas får kvittas mot försäkrad senare tillkommande pensionsbelopp.

Juridiska avdelningen

5.5.1987

9.2

Lagen om statens pensioner och lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare

Enligt 25 § lagen om statens pensioner och 11 § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare får ett grundlöst utbetalat pensionsbelopp också återindrivas så, att det avdras från framtida pensionsbelopp. Från det pensionsbelopp som varje gång skall erläggas får likväl inte avdras mer än en sjättedel av den del av pensionsbeloppet som återstår efter förskottsinnehållningen.

Grundlöst erlagt pensionsbelopp kan lämnas oåterindrivet om dess beviljande eller utbetalning inte bör anses ha föranletts av pensionstagarens eller hans företrädares svikliga förfarande.

Har förmånstagare rätt att uppbära på stadgandena i lagen om olycksfallsförsäkring grundad dagpenning eller olycksfallspension, på stadgandena i trafikförsäkringslagen grundad fortlöpande ersättning för egen skada eller på lagen om skada, ådragen i militärtjänst grundad livränta, kan pension som utgår enligt StPL, utan hinder av vad som stadgas om samordning av pensioner och förmåner, utgå till fullt belopp till dess dagpenningens, olycksfallspensionens, livräntans eller ersättningens belopp är slutligt fastställt. Förmånstagares rätt till nämnd dagpenning, olycksfallspension, livränta eller ersättning övergår på statskontoret till den del den motsvarar det belopp som på grund av ovan nämnda prestationer skall avdragas från pensionen (16a § StPL och 19 § StFamPL).

10

BESKATTNING

Enligt skattestyrelsens direktiv (2278/70/84) kan den som utbetalat pensionen, till nettobeloppet återindriva den del av pensionen som utbetalats för mycket så länge som beskattning ännu inte verkställts och förskottsinnehållning inte har räknats till godo i beskattningen. I praktiken betyder detta, att pensionen kan återindrivas till sitt nettobelopp till slutet av augusti det år som följer på skatteåret.

Då nettobeloppet för den utbetalda pensionen indrivs hos pensionstagaren, får pensionsanstalten minska de förskottsinnehållningar som skall redovisas för länsskatteverket i samband med en månadsredovisning för samma kalenderår som senare skall inlämnas.

Juridiska avdelningen

5.5.1987

Efter skatteåret kan pensionsanstalten hos länsskatteverket anhålla om återbärande av en ogrundad betalning.

Efter att beskattning verkställts och förskottsinnehållningsbeloppet räknats till godo i beskattningen är det inte längre möjligt att lämna in en ansökan om återbärande av en ogrundad betalning.

Efter verkställd beskattning skall den som betalat ut pensionen återindriva pensionen av pensionstagaren till bruttobelopp. Pensionstagaren kan då genom anmärkning till prövningsnämnden eller genom skatterättelse söka ändring i beskattningen av den pension som återindrivits hos honom. Skatterättelsen kan göras retroaktivt för fem år. I samband med återindrivningen skall pensionsanstalten hänvisa pensionstagaren till skattebyrån för erhållande av skatterättelse.

Om pensionsanstalten blir tvungen att återindriva en pension för en längre tid än fem år, skall pensionsanstalten överväga jämkning av det belopp som skall återindrivas åtminstone så, att detta belopp inte överskrider nettobeloppet för den pension som pensionstagaren uppburit.